

Силабус навчальної дисципліни «Риторика за професійним спрямуванням» Галузь знань 06 «Журналістика» Спеціальність 061 «Журналістика»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна фахового вибіркового компонента
Семестр	Весняний
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Що буде вивчатися (предмет вивчення)	<p>Навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що є підґрунтям становлення фахівця у галузі журналістики. Вивчення дисципліни передбачає формування творчого теоретичного мислення, опанування студентами основ як професійної, так і міжособистісної комунікації, практичними комунікативними навичками адаптації в сучасних українських реаліях.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни студенти мають опанувати основні теоретичні засади ораторського мистецтва, отримати практичні навички, необхідні майбутньому фахівцю.</p>
Чому це цікаво/треба вивчати (мета)	Формування комунікативних компетентностей у сфері риторики дозволяє впевнено почуватися перед аудиторією, орієнтуватися в комунікативному середовищі, застосовувати засоби якісного структурування інформації з метою її результативної передачі слухачам, володіти засобами утримання уваги співрозмовників (слухачів), вправно володіти мовними засобами впливу на аудиторію, застосовуючи при цьому професійні психолінгвістичні критерії.
Чому можна навчитися (результати навчання)	<ul style="list-style-type: none"> – Формування навичок роботи із різними джерелами інформації при підготовці майбутнього виступу; – вміння аналізувати історичні джерела риторики, наукову й творчу діяльність видатних риторів і ораторів давньої Греції, давнього Риму, країн Західної Європи, України, видатних ораторів сучасності; - знати закони риторики, механізм дії законів та їхній абсолютний характер, логічні, психолого-педагогічні та естетичні основи риторики, її види та особливості використання в професійній практичній діяльності сучасного фахівця.
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти набуває наступних компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; - здатність спілкуватися державною мовою; - здатність використовувати мовні засоби у професійній практиці журналіста відповідно до мовних норм.
Навчальна логістика	Зміст дисципліни:

Риторика як дар природи, плід мистецтва й наука. Історичні джерела її та розвиток в умовах рабовласницького ладу. Джерела риторики часів Перікла (У ст. до н.е.). Діяльність софістів. Риторика в житті Сократа (469-399 рр. до н.е.): діалоги, бесіди, дискусії та “іронія”. Платон (427-347 рр. до н.е.) та його Академія. Розуміння сутності риторики Платоном. Демосфен (близько 384-322 рр. до н.е.) та його час. Мистецтво Демосфена-оратора. Аристотель (384-322 рр. до н.е.) – видатний давньогрецький філософ-енциклопедист, автор теорії риторики. Визначення Аристотелем місця риторики серед інших наук і мистецтв, сутності “технічних” та “нетехнічних” способів переконання. Тенденції елінізації давньоримської культури (III ст. до н.е.). Місце риторики й ораторики в системі освіти давнього Риму. Граматики і граматисти, літерати і літератори та їхня роль у розвитку ораторського мистецтва давнього Риму. Теорія римського красномовства Квінтіліана (бл.35-бл.96 рр. н.е.). Цицерон – давньоримський державний діяч і оратор. Аналіз його теоретичної спадщини: “Про оратора”, “Брут”, “Оратор”. Мистецтво Цицерона-оратора. Цицерон про вимоги до оратора.

Зародження християнської, церковно-богословської риторики, її педагогічні та етичні засади. Проповідіраньохристиянських проповідників як зразок красномовства. Мистецтво бесіди – гомілетика. Візантійська риторика. Іоанн Златоуст, Василь Великий – видатні богослови і оратори IV сторіччя. Соціальне та суспільно-політичне звучання ранньої проповіді. Формування засад європейського красномовства в епоху Середньовіччя. Риторика середньовічного Заходу. Західноєвропейська риторика нового часу. Слов’янська риторика, історичні умови її формування, особливості розвитку і становлення. М.В. Ломоносов – видатний вчений, оратор, теоретик красномовства. Історична динаміка образу оратора. “Правила вищого красноречия” М.Сперанського. Розвиток академічної риторики в Росії: Т.Грановський, Д.Менделєєв, К.Тімірязєв. Розвиток судового красномовства в Росії: Пороховщиков П.С., Коні А.Ф., Ф.М. Плевако.

Розвиток риторики в Київській Русі. “Слово про закон і благодать” Митрополита Іларіона (XI ст.). Братські школи. Полемічна література як зразок риторичної діяльності. Риторичні традиції Києво-Могилянської академії. Ф.Прокопович (1681-1736 рр.) – видатний суспільно-політичний діяч - теоретик та практик красномовства. “Духовний регламент” – його суть, значення та вплив на Петровський наказ 1724р. “Господам сенаторам...”. Ф.Прокопович – теоретик красномовства. Г.Сковорода (1722-1794 рр.) – “український Сократ”. Становлення мислителя, його життєва позиція. Філософія й риторика в житті Г.Сковороди. І.Франко – видатний український поет, оратор, революціонер. Промови І.Франка, М.Павлика і О.Терлецького на Львівському судовому процесі 1878 р. Українська риторика за часів Центральної Ради. Риторична спадщина Василя Липківського. Сучасні тенденції розвитку красномовства в Україні, його етичні засади.

Сутність етно-історико-культуроспецифічної теорії риторики. Риторика в умовах професійної діяльності журналіста Закони риторики. Механізм дії і дотримання законів риторики. Три компоненти комунікації. Три компоненти комунікації (оратор – промова - аудиторія) як ядро всіх моделей вербального

спілкування. Характер відносин між оратором і аудиторією як визначальний фактор усної вербальної комунікації. Закони риторики як основа успішної риторичної діяльності: концептуальний, моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, ефективної комунікації, системно-аналітичний. Етапи підготовки промови: підготовчий, реалізації.

Сутність і зміст суспільно-політичного красномовства, його форми: промова, доповідь, публічна лекція, політична бесіда, мітинговий виступ. Сутність і зміст судового красномовства, його форми, види промов. Специфіка риторичної діяльності юриста.

Поняття початку виступу. Співвідношення змісту і обсягу початку із основною темою і тезою виступу. Поняття вступу. Обсяг і зміст вступу. Головна частина виступу. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація. Теза як основна думка, справедливість якої вимагає доведення. Аргументи – думки, справедливість яких перевірена і доведена практикою. Демонстрація як зв'язок між тезою і аргументами. Роль демонстрації в усному викладі. Основні стратегії доведення. Поняття висновків, їхня структура і обсяг. Закінчення виступу, його кліше і значення. Допоміжний матеріал в промові. Визначення, види визначень: шляхом позиціонування в класифікації, шляхом надання синонімів та антонімів, шляхом наведення прикладів. Приклади і факти. Наочність, її види та роль. Авторитетні посилання. Посилання на авторитет мовця як вид авторитетних посилань. Рекомендації та обмеження.

Вимоги логіки: послідовність викладу, цілеспрямованість промови, підпорядкованість всього цілеспрямованість промови, підпорядкованість всього матеріалу основній ідеї. Закони формальної та діалектичної логіки в ораторському мистецтві. Закони ідентичності, неприпустимості суперечностей, достатньої підстави, виключеного третього. Типові помилки, що виникають внаслідок порушення законів логіки. Використання в риторичі методів логічного мислення: індукції, дедукції, аналогії. Форми логічного мислення в риторичі: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. Сутність переконання, система й структура доказів, аргументи як основа доказів. Вимоги до аргументації, види аргументів. Психологічні основи красномовства: увага та її різновиди, пам'ять, інтерес та його види, рівні сприйняття інформації.

Поняття культури мовлення та комунікативні якості мовлення: правильність, ясність, точність, чистота, багатство, образність, виразність, логічність тощо. Слухові елементи мови оратора: голос, інтонація, ритм, пауза. Етноспецифічність вербального спілкування. Кінесичні та проксемічні засоби спілкування. Зорові елементи: жести, міміка, поза. Емоції та мистецтво впливу на них. Особистість оратора та рівні його впливу на аудиторію. Стиль і тип мовлення. Засоби забезпечення асоціативності і наочності мовлення. Використання прийомів новизни, персоніфікації, проблемної ситуації, співучасті, театралізації в ораторському мистецтві

Види занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Методи навчання: тренувальні виступи перед аудиторією, навчальні дискусії, робота в групах.

Форми навчання: денна, заочна, дистанційна

Пререквізити

«Українська мова за професійним спрямуванням», «Сучасна

	українська мова», «Спічрайтинг».
Пореквізити	«Сучасна українська література», «Комунікативістика», « Теорія і методика журналістської творчості»
Інформаційне забезпечення з репозитарію та фонду НТБ НАУ	Науково-технічна бібліотека НАУ: 1. Олійник Ольга Борисівна. Сучасна ділова риторика: навчальний посібник / МОН. – Київ: Кондор, 2010. – 166 с. 2. Олійник Ольга Борисівна . Риторика: Навчальний посібник/ МОН. – Київ: Кондор, 2009. – 170 с. 3. Онуфрієнко Галина Сергіївна. Риторика: навчальний посібник/ МОН. –Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с. 4. Пономарьова Галина Федорівна, Петриченко Лариса Олексіївна, Бабакіна Оксана Олексіївна . Риторика: навчальний посібник Харків: КЗ ХГПА, 2013. – 420с. 5. Спанатій Любов Степанівна . Риторика: Навчальний посібник/ МОН. – Київ: Ін Юре, 2008. – 144 с. Репозитарій НАУ: https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42874
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторний фонд факультету міжнародних відносин (7 корпус).
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Іспит, письмово
Кафедра	Кафедра журналістики
Факультет	Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Викладач(і)	 <p>ШУЛЬГІНА ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА Посада: професор кафедри журналістики ФМВ Науковий ступінь: доктор філологічних наук Вчене звання: доцент Профайл викладача: http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_ua/k_rzg/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4/ Тел.: 406-68-09 E-mail: tshvi161@npp.nau.edu.ua Робоче місце: 7.218</p>
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс
Лінк на дисципліну	Kgxpwbq

Розробник

В.І. Шулгїна